

tkává s nevhodným chováním v hodinách matematiky v žádných nebo téměř žádných hodinách, ve školách s více než 500 žáky je takových žáků jen 11 %. Ve školách v malých obcích do 3000 obyvatel je situace lepší především v porovnání s Prahou. S nevhodným chováním v hodinách se nesetkává v žádných nebo téměř žádných hodinách v malých obcích 22 % žáků, zatímco v Praze je to pouze 11 % žáků.

Žáci rovněž odpovídali na otázku: „Přibližně jak často chybiš ve škole?“ Za odpověď vybírali jednu z možností *jednou týdně, jednou za dva týdny, jednou měsíčně, jednou za dva měsíce a nikdy nebo téměř nikdy*. Pouze 41 % českých žáků odpovědělo, že ve škole nikdy nebo téměř nikdy nechybí, jedná se o jeden z nejnižších podílů v zemích EU (průměr EU je 64 %). Přibližně stejná situace byla v Maďarsku a jen o málo horší ve Finsku a na Slovensku. Naopak nejméně chyběli žáci z Francie a Portugalska, kde jich je ve stejné kategorii více než 80 %.

Velká míra absence vyjádřená českými žáky koresponduje s názorem učitelů, kteří ji považují za jeden z faktorů omezující značně výuku. V tabulce 6.2 jsou uvedeny průměrné četnosti odpovědí žáků ze zemí EU, četnosti odpovědí českých žáků a jejich průměrné výsledky z matematiky a přírodovědy.

TABULKA 6.2 | Absence a průměrné výsledky žáků ČR a zemí EU

(TIMSS 2019 – matematika, přírodověda, 4. ročník)

		Jak často žáci chybí ve škole				
		Nikdy nebo téměř nikdy	Jednou za dva měsíce	Jednou měsíčně	Jednou za dva týdny	Jednou týdně
ČR	Podíl žáků (%)	41,1	28,6	16,1	6,5	7,6
	Výsledek v matematice	540	539	541	518	484
	Výsledek v přírodovědě	540	541	543	515	484
EU	Podíl žáků (%)	64,1	15,4	10,1	4,0	6,5
	Výsledek v matematice	531	530	519	500	469
	Výsledek v přírodovědě	529	527	516	502	464

Průměrné výsledky českých žáků v matematice se mezi třemi skupinami s nejnižší absencí prakticky neliší. Významný pokles průměrného výsledku však byl zjištěn u následující skupiny žáků s vyšší absencí (jednou za dva týdny) a k dalšímu velkému poklesu výsledku došlo u žáků s nejvyšší mírou absence (jednou týdně).

Nejnižší podíl žáků ve dvou skupinách žáků s nejvyšší mírou absence (jednou za dva týdny 4 % a jednou týdně 2 %) byl zaznamenán ve Zlínském kraji (to je v souladu se zjištěním ČŠI v rámci inspekční činnosti), naopak v Moravskoslezském kraji činil podíl v každé této skupině 10 % žáků. Vysoký podíl žáků s nejvyšší absencí jednou týdně byl také v Ústeckém (10 %) a Olomouckém kraji (11 %). Naproti tomu v Pardubickém kraji se celá polovina žáků nachází mezi žáky s nejnižší mírou absence.

Pokusy a zkoumání v hodinách přírodovědy

Ředitelé odpovídali ano, nebo ne na otázku, zda má škola odbornou učebnu (laboratoř) přírodovědných předmětů, kterou mohou využívat žáci 4. ročníku. V České republice může laboratoř využívat 35 % žáků, což je nadprůměrný podíl v rámci zemí EU (průměr EU je 26 %). Výrazně nejvyšší podíl žáků 4. ročníku s možností využívat odborné učebny je v Dánsku (84 %).

Učitelé byli dotazováni, jak často po žácích chtějí, aby v přírodovědě prováděli pokusy nebo něco zkoumali. Odpovědi českých učitelů jsou následující: každou nebo téměř každou hodinu pouze 1 % žáků, přibližně v polovině hodin 15 % žáků, v některých hodinách 79 % žáků a nikdy 5 % žáků.

Žáci se také vyjadřovali k četnosti provádění přírodovědných pokusů a odpovídali na otázku: „*Jak často po tobě učitel při hodinách přírodovědy chce provést přírodovědný pokus?*“ Jejich škála odpovědí byla bohužel odlišná od škály učitelů, přesto můžeme provést jisté srovnání. Velký rozdíl byl zaznamenán v četnosti odpovědí nikdy (společně oběma skupinám respondentů), kterou zvolilo 46 % žáků. Na druhé straně 13 % žáků odpovědělo, že provádějí pokus nejméně jedenkrát za týden, což se příliš neliší od součtu četností dvou prvních odpovědí učitelů.

Provádění přírodovědných pokusů lze přitom považovat za velmi atraktivní a pro žáky přitažlivou aktivitu, která by mohla přispět ke zvýšení jejich zájmu o přírodní vědy. Přibližně tři čtvrtiny českých žáků vyjádřily souhlas (rozhodně souhlasí nebo spíše souhlasí) s tvrzením „*Rád dělám přírodovědné pokusy.*“

S výzkumnými aktivitami v přírodovědě byla v učitelském dotazníku spojena otázka: „*Když v testované třídě učíte přírodovědu, jak často po žácích obvykle chcete, aby dělali následující činnosti?*“, která mimo jiné zahrnovala osm